Leto XIII., št. 20.

Poštnina plačana v gotovini.
V Ljubljani, 10. oktobra 1926.

V organizaciji je moč,
kolikor moči — toliko pravice.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/II.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2·—, mesečno Din 4·—, celoletno Din 48. — Za člane izvod po 1·10 Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštnine proste.

1901 V strokovne organizacije! 1926

Mednarodna strokovna zveza — 25letnica njenega obstoja

Delavska strokovna internacionala je pozvala vse strokovne zveze vseh dežel, da proslavé petindvajsetletnico obstoja mednarodne strokovne zveze ne samo potom slavnostnih zborovanj, temveč tudi z **agitacijskim delom;** pridobiti

tisoče novih bojevnikov —

to naj bo dostojna proslava 25letnice internacionale in obletnice strokovnega zedinjenja v Jugoslaviji.

Sama vsakdanja delavnost strokovnih zvez je usmerjena na neprestano pridobivanje in vzgajanje delavcev za strokovni boj: vsakdo naj spozna, da morejo delavci zbiti podjetnikom profite in si zboljšati svoj položaj le, če so njihove vrste strnjene, bojevne, disciplinirane. Zato je vsaka strokovna akcija tesno spojena s pridobivanjem novih članov. Seveda ne pridobivamo mi članov s tem, da bi postavljali vedno nove parole in zahteve radi agitacije same, temveč vodimo le take akcije, ki so res v korist delavstva in ki morajo vsakega proletarca prepričati, da je le **trajno** članstvo v strokovni zvezi garancija za boljšo bodočnost.

Ob tej obletnici pa moramo povečati svojo agitacijo, pa ne samo s tem, da **en** dan priredimo shod, temveč da skozi **cele tedne** pojasnjujemo delavstvu potrebo organiziranja.

Naša železničarska zveza je že izdala parolo:

vsak organiziran član mora dobiti še enega!

V tem mesecu mora pridobiti 10 tisoč organiziranih članov novih 10 tisoč bojevnikov! Ta agitacija je potrebna posebno v času gospodarske krize. Kriza in brezposelnost že nekaj let ovira delavsko strokovno akcijo. Podjetniki uporabljajo v tem težkem času svoje staro preizkušeno sredstvo: odpuščanje delavcev in podaljševanje delovnega časa. — Delavci, nezavedni, v večnem strahu pred odpuščanjem obupujejo. Nekateri demagogi v delavskih vrstah povečujejo ta delavski obup še s tem, da zlobno kriče: vidite, saj te strokovne organizacije nič ne napravijo za vas! Zato je treba delavcem in nameščencem razložiti predvsem to, **da so**

strokovne naloge v gospodarski krizi drugačne.

V dobi krize morajo strokovne organizacije **braniti** socialno-politične pridobitve pred ofenzivo kapitala. V času gospodarske konjunkture (procvita) pa strokovne organizacije **napadajo,** to se pravi, se bore za **nove reforme.** V času brezposelnosti je treba vsaj **stare pravice ohraniti.** To načelo desetletnih izkušenj strokovnega boja morajo **naši zaupniki razložiti delavcem tako jasno,** da bo to vsakdo razumel, kakor razume, da je dve in dve štiri.

Strokovne organizacije pa morejo braniti stare pravice le tedaj, ako jim ostane delavstvo v najhujšem času zvesto. In ta **nestalnost** večine delavcev je najhujši bič za strokovne organizacije. Ona večina neorganiziranih, indiferentnih delavcev škoduje ne toliko strokovnim organizacijam, kakor celokupnemu delavstvu: podjetnik hitro opazi, kje strokovna zveza šepa, in udari po delavstvu. Vsak nov udarec pa še bolj ubija delavce. Najglasnejši dokaz za to so rudarji.

Pridobiti moramo nazaj vse one člane, ki so jih izgubile strokovne organizacije radi polomljene rudarske stavke leta 1923, radi brezposelnosti in krize!

Stoprocentna organizacija v obratu,

organizacija, ki ji bo pripadal poslednji delavec in nameščenec, se mora vzpostaviti povsod. Podjetniki se bodo le takrat zopet umaknili pred delavci, ko bodo čutili, da stoje **trajno vsi** delavci in delavke za **enotno** organizacijo. Zaupniki naj vcepijo vsem delavcem v kri in meso globoko resnico:

Le z močno organizacijo je mogoč uspešen boj.

Ne zahtevati boja in odklanjati organizacijo! **Organizirati se in organizirano iti v boj!**

To agitacijsko delo se ne more izvršiti na javnih shodih, temveč na

tovarniških zborovanjih.

Strokovne zveze naj v mesecu oktobru obdelajo poslednji obrat in uresničijo zahtevo:

V vsakem obratu mora obstojati ena strokovna organizacija in obratni zaupniki.

Organiziranje delavcev vseh obratov v njihovih strokovnih zvezah, izvolitev obratnih **zaupnikov,** to naj bo naša proslava **25letnice internacionale.**

Pred letom dni se je izvedlo strokovno zedinjenje na podlagi strankarske neodvisnosti. Nobenega vzroka ni več, da bi ostal katerikoli delavec izven strokovne organizacije. Torej je treba obletnico zedinjenja proslaviti s tem, da se enotne strokovne organizacije utrdi s pridobitvijo tisočev neorganiziranih!

Le v organizaciji je moč in bodočnost!

Zaupniki, na delo!

Delavci, v organizacije!

Za zaščito stanovanjskih najemnikov!

Dne 1. novembra 1926 bi imela biti ukinjena zaščita stanovanjskih najemnikov. Hišni posestniki bi lahko svobodno metali na mraz in dež delavske in uradniške družine...

Združena Delavska Strokovna Zveza Jugoslavije (ZDSZJ) je z ozirom na to grozečo nevarnost pripravila najobsežnejšo akcijo za podaljšanje stanovanjske zaščite za najmanj štiri leta. Izdali smo letake s sliko deložirancev v Ljubljani — resno svarilo vsem najemnikom: **ali v boj za stanovanjsko zaščito, ali pa na cesto!**

Da bi bila protestna akcija stanovanjskih najemnikov čim mogočnejša, smo sklenili, da delavstvo po tovarnah

za dve uri ustavi delo,

in da gre iz tovarn naravnost

na protestne shode in poulične demonstracije.

V zadnjem trenutku pred napovedjo

generalne ustavitve dela

je dospela vest, da se stanovanjski zakon podaljša za eno leto. **To se je brezdvomno zgodilo pod vplivom naše dobro organizirane akcije.** Strokovna komisija je takoj sklicala delavske zaupnike, ki so z ozirom na podaljšanje zakona sklenili, naj se z ozirom na to vrše samo

protestna zborovanja,

na katerih naj se pozove stanovanjske najemnike, da vztrajajo v boju za zahteve, ki jih spodaj navajamo. Po tem sklepu zaupnikov je sklicala naša ZDSZJ in društvo stanovanjskih najemnikov shode za nedeljo v Ljubljani in Mariboru. Povdariti moramo, da nas je društvo stanovanjskih najemnikov stalno podpiralo v celi akciji. Laži-»levičarski« CRSOJ na jugu se ni zmenil za akcijo, ker on ima opravka z razbijanjem, pa potem nima časa za obrambo delavskih interesov. ZDSZJ v celi državi in stanovanjski najemniki so se brez vseh pridržkov pridružili akciji, ki jo je zasnovala Strokovna komisija kot pokrajinski odbor ZDSZJ.

Na protestnih shodih so delavci, uradniki, stanovanjski najemniki postavili sledeče **minimalne** zahteve:

Z ozirom na dejstvo, da osnutek novega stanovanjskega zakona ne podaja najemnikom nikake zaščite, temveč je le krinka za odpravo vsake zaščite,

zahtevamo:

1. da se podaljša zaščita najemnikov najmanj do 31. decem. 1930, kakor so to izvršile druge moderne države, se izbaci iz zakona vse določbe, ki omejujejo zaščito ekonomsko slabejših slojev, ki ne zasledujejo drugega nego popolno odpravo zaščite in bi pri njih izvršbi v praksi morale izkazati zakonito nezaščitenost najemnikov.
2. Da se ne vrše več nadaljne deložacije, predno občine ne preskrbe tem najemnikom drugih stanovanj, sedanje deložirance pa spravijo v najkrajšem času pod streho.
3. Da zidajo država, občine in druge javne korporacije za svoje urade in nameščence uradov uradne in stanovanjske hiše.
4. Da se prisili privatni kapital k zidanju stanovanjskih hiš, neoziraje se pri tem na politične stranke ali osebe.
5. Da omeji hišnim lastnikom prilike za šikaniranje, ki jim jih nudi dosedanji stanovanjski zakon.
6. Da se določi natančno višino najemnin, ki ne smejo v nobenem slučaju presegati eno petino zaslužka najemnika, upoštevajoč kakovost in velikost stanovanja, in katere se ne sme določati v zvezi z zaslužkom drugih članov družine. Istotako se morajo maksimirati podnajemnike, tako da se podnajemniki ne bodo še nadalje izkoriščali po najemnikih in hišnih lastnikih.
7. Da se pri sporih, ki izvirajo iz zahteve pod 4 in 5, pritegne zaupnike najemnikov in hišnih lastnikov.
8. Da se mora k izdelovanju stanovanjskega zakona pritegniti najemnike in hišne lastnike, kajti brez sodelovanja zainteresiranih slojev in preko njih ima za posledico samo nestvor, ne pa zakon.
9. Da zavarovalni zavodi, kakor Osrednji urad za zavarovanje delavcev in Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani uporabita gotov del kapitala za gradnjo stanovanjskih hiš.
10. Da naj država tako posameznikom, kakor gradbenim zadrugam da cenen kredit, da pripomore k odpravi stanovanjske mizerije.
11. Da se od 1. 1926 novozgrajene eno- in dvodružinske pritlične hiše oproste vseh davkov in doklad za dobo 20 let.

Delavci, stanovanjski najemniki! Pomnite pa predvsem to: **Vaši interesi so trajno zaščiteni le v vaši močni strokovni organizaciji! Proti enotnemu društvu hišnih oderuhov držite enotno fronto stanovanjskih najemnikov, podnajemnikov in sostanovalcev!**

H krizi v rudarskih revirjih.

Leto 1926 je za rudarsko delavstvo v Sloveniji, zlasti za ono delavstvo, ki je zaposleno pri TPD eno najžalostnejših let. Takoj v začetku in tekom leta je družba reducirala ogromno število delavstva. To ji še ni bilo dovolj za ozdravljenje krize (za povišanje dobičkov); TPD je s 1. aprilom t. l. znižala že itak neodgovarjajoče plače delavcev za povprečno 20 odstotkov. S to redukcijo so bili najbolj prizadeti družinski očetje s svojimi številnimi družinskimi člani. Da bo mera trpljenja še polnejša, se je uvedlo reducirane delovnike v zadnjih mesecih, tako da je rudar-kopač, neglede na njegovo številno družino delal povprečno 15 šihtov mesečno, vzeto na gospodski dnini po 40 Din; pri odbitju zavarovanja in davka mu je ostalo dnevno samo Din 34.50 za preživljanje sebe in svoje družine. Naravno, da se je s tem naselilo v njegovo hišo pomanjkanje in glad. Poleg vsega tega zla pa pride še spor med vlado in rudarskimi podjetniki radi znižanja premogovnih cen. Ta spor, katerega žrtve so bili rudarji rudnikov Hrastnik in Kočevje, je sicer sedaj poravnan s tem, da se cene premogu znižajo za 15 odstotkov na račun rudarskih podjetnikov. Vendar so rudarski podjetniki pri sklepanju pogodbe z vlado, ki je veljavna do 1. aprila 1927, odločno zahtevali od vlade, da se v pogodbo vnese točka, na podlagi katere se dovoljuje rudarskim podjetnikom, da temu primerno urede delavske plače in delovni čas. Z drugimi besedami povedano: Rudarski podjetniki hočejo pocenitev premoga zvaliti na ramena delavstva s tem, da mu znižajo že itak *nesramno nizke plače in da podaljšajo delovni čas.* To njihovo nesramno zahtevo je delegacija Delavske zbornice pri vladi temeljito zavrnila ter statistično dokazala vladi, *da je pocenitev premoga mogoča le na račun sedanjih dobičkov rudarskih podjetnikov, ne da bi ta pocenitev prizadela delavstvo.* Vladni krogi so sicer delegaciji priznali upravičenost delavskih zahtev in so izjavili, da bodo po možnosti podpirali stališče delavstva. Na vladi je sedaj ležeče, kako se bo končnoveljavno to vprašanje rešilo. Delavska delegacija je dobila vtis, da vlada sama nima dovolj izvršilne moči (ali pa je neče imeti), da bi onemogočila rud. podjetnikom izvedbo njih namer.

Od delavstva in zopet od delavstva je sedaj odvisno ali bodo obljube vlade samo obljube, ali bodo *morale postati dejstvo.* Na shodih, ki so se tozadevno vršili v revirjih, je delavstvo s svojo udeležbo dovolj glasno povedalo, da je zaslužek rudarjev že itak premajhen in da si ga pod nobenim pogojem ne pusti zmanjšati. Istotako je z 8-urnim delovnikom. Nad 30 let je delavstvo vodilo borbo za 8urni delovnik. S težkimi žrtvami si ga je priborilo. Zato naj gospodje vedo, da je nesmisel, če hočejo doseči podaljšanje delovnega časa, *kajti takrat bo delavstvo kot en mož stalo v boju za 8-urni delovnik, ki je danes zakonito predpisan.* Če vsled rapidnega razvoja tehnike in vsled gospodarske krize, ki jo je povročil kapitalističen način proizvodnje, splošna brezposelnost delavstva narašča, *potem bo delavstvo vodilo borbo za skrajšanje sedanjega delovnega časa.*

To je prva naloga delavstva v bodočnosti. To nalogo pa bo delavstvo rešilo le potom svojih *razrednih organizacij*. Ta organizacija je v Sloveniji *Zveza rudarjev Jugoslavije*. Zato priporočamo rudarjem, ako nočete biti še večji sužnji kapitala, ne stojte mlačni in malodušni ob strani, temveč vstopite v vsojo razredno organizacijo! *Vaše geslo mora biti: Proč v vsemi meščanskimi in lažidelavskimi organizacijami! Razredni boj je le eden!* J. A.

— — —

Delavska zbornica in klerikalci.

Klerikalci so se pri volitvah v trgovsko zbornico potegovali za zaupanje kapitalistov, češ, naj bo SLS druga sv. trojica: kmet, delavec, župnik — in en sam bog: kapital. Ostali so pa v manjšini. Demokrati predstavljajo še vedno večino kapitalistov kljub polomu »Slavenske banke«.

Iz jeze nad porazom pri volitvah v trgovsko in industrijsko zbornico se hočejo menda sedaj zopet prilizniti delavcem. Tako piše njihov »Slovenec« v 227. in 228. številki za »red in poštenost« v delavski zbornici. Klerikalna demagogija hoče prepričati delavce, da naša večina v zbornici ne dela pravilno in da so le krščanski socialci poklicani, da vodijo Delavsko zbornico. Kakšne nepravilnosti očita »Slovenec« našemu večinskemu klubu v Delavski zbornici?

Prvič, da je povodom odpusta rudarjev naša rudarska organizacija sklicala shode in povabila na nje tudi Delavsko zbornico. Delavska zbornica je delegirala na te shode ss. Kopača, Sedeja in Svetka. Mi ne vidimo v tem nobene nepravilnosti. Dalje pravi »Slovenec«: »Socialnodemokratske organizacije prirejajo shode, Delavsko zbornico naprošajo za referente in stvar je na račun zbornične blagajne rešena.« **»Slovenec« naj navede le en slučaj,** da so združene strokovne organizacije priredile kak **svoj** shod in plačale **svoje** referente na stroške zbornice. Gospodje, povejte! Če ne, se bo v delavstvu še bolj utrdilo prepričanje, da je **cela klerikalna politika — sama laž in demagogija.**

»Slovenec« napada zbornico, da je dala Strokovni komisiji 9300 Din za pomožno blagajno. Naše strokovne organizacije so na **soglasen sklep Delavske zbornice, da** se prične konkretno pripravljati delavsko starostno in nezgodno zavarovanje, takoj uvedle obsežno tozadevno pripravljalno akcijo. Če krščanski socialci niso tega storili, naj samim sebi pripišejo poleg drugih še to krivdo!

To naj bo za enkrat naš odgovor »Slovencu«! Pripominjamo le še to: Naša večina v Delavski zbornici je v današnjih razmerah izredno mnogo koristnega napravila za delavstvo. Klerikalce to delo boli. Zato skušajo sedaj skupaj z Bernotovci potom demagogije zavirati delovanje Delavske zbornice tako, kot so svoj čas priklicali radikalskega beograjskega komisarja, ki naj bi razveljavil volitve v Delavsko zbornico. Klerikalno-bernotovska demagogija bo pa imela ravno nasproten rezultat in ta bo: **da se bo delavstvo še trdneje oklenilo svoje razredno-bojevne Združene Delavske Strokovne Zveze in si potom nje pri prihodnjih volitvah popolnoma osvojilo Delavsko zbornico.** Kajti **Delavska zbornica mora pripadati le delavcem!**

»Slovenčevemu« pozivu na »red« v Delavski zbornici se bodo delavci odzvali na ta način, **da bodo pri novih volitvah napravili popolen red v Delavski zbornici s tem, da bodo s svojimi glasovi spodili iz nje vse demagoge in izvolili samo resnične bojevnike proletarske ideje.**

Delavsko zbornico — delavcem!

K občnemu zboru usnjarjev.

Dne 31. oktobra in 1. novembra t. l. se snidejo delegati podružnic Osrednjega društva usnjarjev. Malo sicer po številu, zato pa bo njihovo delo tem večje, ako hočemo položiti trdne temelje našemu bodočemu uspešnejšemu delovanju.

Med drugimi točkami dnevnega reda se mi zdi najvažnejša točka: **»Bodoče naloge.** K tej točki bom v naslednjem tudi iznesel nekaj misli.

Usnjarska in čevljarska industrija v Sloveniji, ki se je po vojni in že med vojno naglo razvijala, ni velika, ker njen razvoj ovira dejstvo, da ne razpolaga z oddajnim trgom za svoje blago. Poleg tega je velika ovira tudi velik uvoz inozemskega blaga; vendar ti obe industriji zaposlujeta nad 3000 delavcev, kateri so 30—40 odstotkov slabše plačani, kakor so bili pred vojno. Če to ugotovimo, nam bo jasno, da delavstvo in zlasti družine **žive v bedi in pomanjkanju.** Moramo takoj tudi ugotoviti, da mizerne plače niso prišle same po sebi in da je plače delavstvo, **organizirano v svoji razredni strokovni organizaciji moralo izbojevati s težkimi napori in žrtvami.** Te uspehe pa je delavstvo doseglo zato, ker jih je bilo nad 50 odstotkov v organizaciji. Danes z žalostjo gledamo, kako se naš gospodarski in socialni položaj dan za dnem slabša, znižavajo se itak mizerne plače, podaljšuje se delovni čas, gazijo se kolektivne pogodbe. **Delavstvo pa nima odporne sile, da bi val reakcije zajezilo.** Zakaj? Ker je prešibka naša moč! Ker je v naši usnjarski organizaciji komaj 10 odstotkov usnjarskega delavstva. Če hoče to delavstvo braniti svoje golo življenje, ga je treba privesti v strokovno organizacijo nazaj. To je prva in najvažnejša naša naloga. Občni zbor mora o tem razpravljati. **Treba je započeti energično akcijo za organiziranje delavcev naše stroke.** Sklicati in dobro je treba pripraviti agitacijske shode po vseh večjih krajih, kjer je zaposleno naše delavstvo in sicer: v Ljubljani, na Vrhniki, Kranju, Tržiču, Radečah, Ptuju, Mariboru, Šoštanju, Marenbergu, Ljutomeru itd., delavstvo pridobiti za organizacijo in ustanoviti povsod podružnice. Ako to akcijo dobro pripravimo in izvedemo, smo najvažnejše delo izvršili; šele potem bo možno zopet sklepati kolektivne pogodbe, braniti socialne pridobitve itd. **Konkretno predlagam, da občni zbor v** to svrho ustanovi poseben agitacijski **fond, v katerega naj vsak član mesečno prispeva 2 Din poleg drugih prispevkov.**

Od članov, ki so organizirani, je precejšnji del čevljarjev. Kdor pozna, kako se te izkorišča, mora misliti na energičen odpor proti načinu izkoriščanja. O kakem določenem delovnem času ni tu niti sluha. Čeprav Zakon o zaščiti delavcev odreja za malo obrt 10urni delovni čas, so delavci vsled nizkih akordnih postavk primorani delati po 12 ali še več ur na dan, da vsaj mizerno žive. Tudi o tem naj občni zbor razmotriva in sklene energično akcijo

za odpravo akordnega dela in proti podaljšanju delovnega časa.

Nadalje je potreba, da se občni zbor bavi z ujedinjenjem posameznih central naše stroke širom države. Kongres ujedinjenja strokovnih organizacij, kateri se je vršil 10. oktobra 1925 v Beogradu in katerega obletnico bomo te dni praznovali, je sprejel sklep, s katerim se nalaga centralam sorodnih strok, da se ujedinijo v eno organizacijo z delokrogom čez vso državo. V tem oziru naj občni zbor sklene, da se forsira ujedinjenje, ker proti enotno organiziranim usnjarskim in čevljarskim kapitalistom morajo usnjarski in čevljarski delavci **postaviti enotno mednarodno razredno strokovno organizacijo,** s katero bomo branili naše interese in bojevali boj za boljšo bodočnost človeštva.

Člani in delegati naše organizacije naj se zato pripravijo za občni zbor, da bomo ž njega odhajali s konkretnimi načrti za povzdig naše organizacije in za obrambo naših interesov. Treba bo zavihati rokave, kopati in orati ledino! Če bomo složni in vztrajni, uspehi ne bodo izostali! L. J.

Zakaj sem strokovno organiziran?

Ker imam pogum, da se borim skupno z ostalimi delavci za pravice, ki mi pripadajo!

Ker hočem, da ima vsak mož, vsaka žena, vsak otrok toliko dohodkov, toliko dobre hrane, toliko obleke in toliko časa, da svojo hrano použije!

Ker se borim proti nesnagi in nezavednosti, toda za zdravje in zavednost.

Ker imam več spoštovanja do značajnega delavca v raztrgani obleki, kakor do izobraženega bedaka, ki razpolaga z bančnimi računi! Ker se strokovno organizirani delavec zaveda, da bo z vloženimi članskimi prispevki storjenega nekaj v njegovem interesu!

Ker se raje borim proti čredi mojih nasprotnikov, kakor da zapustim svojega brata pri delu!

Ker stremim po večjem koščku kruha, boljšem življenju in za čim manjšim izkoriščanjem!

Ker lahko spremenim z delavstvom vsega sveta svet laži, prevare, krivic in nasilja v svet lepote, sreče in pravice! Svet, zgrajen na temeljih pravice in resnice je moj cilj!

Anketa o pravilniku bratovskih skladnic.

Koliko so RR vladi pri srcu rudarski delavci, se vidi tudi iz tega, kako ona zavlačuje ureditev zavarovanja rudarskega in plavžarskega delavstva. Anketo o formulaciji pravilnika bratovskih skladnic zavlačuje vlada že od letošnje pomladi. Obljubljena je bila anketa v avgustu, pa odložena zopet na september, potem je vlada zopet rekla, da bo pozvala na anketo le rudniške podjetnike!

Končno je sklicala anketo toda ne bratovskih skladnic cele države, temveč anketa je bila omejena le na najožje predstavnike pokr. bratovskih skladnic. In ta anketa je najprej skle-

Pravilnik

za brezposelne in potne podpore iz fonda Delavske zbornice za Slovenijo v Ljubljani

I. Splošna določila.

Čl. 1.

Delavska zbornica za Slovenijo v Ljubljani ustanavlja v svrho podpiranja brezposelnih delavcev v kraju in brezposelnih delavcev na potovanju poseben fond.

Čl. 2.

Podpiranje se izvršuje po določilih tega pravilnika.

II. Kdo ima pravico do podpore?

Čl. 3.

Brezposelne podpore se dajejo le delavoljnim in delazmožnim ročnim in duševnim delavcem, ki so postali brezposelni brez lastne krivde in ki so bili zaposleni na teritoriju Delavske zbornice za Slovenijo v Ljubljani vsaj šest mesecev v enem letu, predno so postali brezposelni

Čl. 4.

Potne podpore se dajejo brezposelnim ročnim in duševnim delavcem, ki gredo na novo službeno mesto, katero jim je bilo nakazano od Borze dela ali njihove strokovne organizacije ali so si delo preskrbeli sami.

Čl. 5.

Brezposelne in potne podpore se ne izplačujejo:

a) stavkujočim in izprtim;

b) v bolniški oskrbi se nahajajočim, ako prejemajo denarne dajatve v smislu zakona o zavarovanju delavcev;

c) tistim, ki so zapustili delo brez tehtnega vzroka ali so ga izgubili po lastni krivdi ali pa se branijo sprejeti od Borze dela, oziroma od svoje strokovne organizacije nakazano jim novo delo, ki vsaj približno odgovarja njihovi kvalifikaciji in je plača v skladu z njihovo tarifno pogodbo ali krajevnim razmeram primerna. Ali je podana lastna krivda, odloča odbor strokovne organizacije;

č) tistim, ki prejemajo kakršnokoli pokojnino, katera presega višino brezposelne podpore, določene v smislu določb tega pravilnika;

d) sezonskim delavcem, ki so bili tekom sezone vsaj šest mesecev zaposleni;

e) onim, katerim se dokaže, da imajo možnost preživljanja na drug način;

f) onim, ki bivajo izven države.

Kdor si skuša pridobiti ali obdržati brezposelno ali potno podporo z neresničnimi navedbami, izgubi pravico za dobo 6 mesecev. V ponavljajočem se slučaju se doba izgube pravic do podpore s številom slučajev za toliko pomnoži.

III. Kako in kedaj se izplačujejo podpore?

Čl. 6.

Brezposelne in potne podpore prejemajo od Delavske zbornice in izplačujejo vse strokovne organizacije ali zveze delavcev in nameščencev (§ 36. zakona o zaščiti delavcev), ki take podpore predvidevajo v svojih pravilnikih in ki so registrirane pri Delavski zbornici.

Čl. 7.

Registrirane organizacije ali zveze, ki izplačujejo brezposelne in potne podpore, se morajo pri izplačevanju podpor strogo držati določb svojih pravil in pravilnikov ter čl. 5 tega pravilnika.

IV. Fond za izplačevanje brezposelnih in potnih podpor.

Čl. 8.

Delavska zbornica votira vsako leto za izplačevanje teh podpor znesek, ki ga upravlja upravni odbor Delavske zbornice.

V. Kako in v kakšni višini se izplačujejo brezposelne in potne podpore.

Čl. 9.

V tem pravilniku predvidene podpore se izplačujejo samo tistim članom organizacij ali zvez, ki so registrirane pri Delavski zbornici in kateri imajo po pravilniku svoje strokovne organizacije pravico do brezposelne podpore. Izključeni od teh podpor so tisti člani strokovnih organizacij, ki ne plačujejo prispevkov za Delavsko zbornico.

Čl. 10.

Delavska zbornica prispeva iz svojega fonda k podporam organizacij za člana največ 10 Din dnevno brezposelne podpore, k potni podpori pa največ do polovične vožnje III. razreda po železnici za člana, njegovo ženo in otroke do 16. let in to do najbližje postaje njegovega novega službenega mesta. — Skupna brezposelna podpora ne sme presegati dveh tretjin zadnje plače. Upravni odbor DZ more v slučaju večjih brezposelnih kriz v posameznih strokah čl. 10. primerno izpremeniti. Pravica do brezposelne podpore pričenja z dnem, ko zadobi član po pravilniku svoje strokovne organizacije pravico do brezposelne podpore.

Čl. 11.

Organizacije, ki so registrirane pri DZ, izplačujejo brezposelne in potne podpore obenem s svojimi podporami. V to svrho jim nakazuje zbornica iz fonda za izplačevanje brezposelnih in potnih podpor četrtletne predujme po sklepu upravnega odbora DZ in v sporazumu z vsemi klubi zbornice. V slučaju nepredvidene in večje brezposelnosti v eni stroki, sme upravni odbor od celega četrtletnega predujma odločiti posebno vsoto in sicer sporazumno z vsemi klubi v zbornici, ter isto v sporazumu z vsemi prizadetimi registriranimi strokovnimi organizacijami razdeliti na iste. Ostala vsota se pa razdeli v smislu določb tega člena.

Vse organizacije, katere dobivajo dotacijo iz podpornega fonda DZ, morajo potrditi prejem te podpore na posebni od DZ izdani obračunski poli z dokazili o upravičenosti izplačanih podpor.

Ostanki predujmov, za katere bi posamezne organizacije koncem četrtletja ne obračunale, se vštejejo pri novi razdelitvi predujmov v njihovo korist.

Obračunske pole v izplačanih podporah predlagajo organizacije potom svojih strokovnih zvez Delavski zbornici in to v enem mesecu, ki sledi koncu vsakega četrtletja.

Čl. 12.

Vse pri DZ registrirane organizacije so dolžne DZ predložiti pravilnike o brezposelnih in potnih podporah. Organizacije, ki tega ne store, nimajo pravice do v tem pravilniku predvidene dotacije.

VI. Končne določbe.

Čl. 13.

Ta fond upravlja upravni odbor DZ pod nadzorstvom članov finančne kontrole Delavske zbornice.

Čl. 14.

Organizacije morajo o brezposelnih in potnih podporah voditi od ostalega poslovanja ločene knjige.

Čl. 15.

Organizacija, ki bi izplačevala brezposelne in potne podpore proti določilom tega pravilnika, izgubi pravico do dotacije iz fonda DZ. O tem odloča upravni odbor DZ. Proti odločitvi upravnega odbora je v 14. dneh dopustna pritožba na plenum DZ.

Čl. 16.

Člani odborov strokovnih organizacij, ki odločajo o razdeljevanju brezposelnih in potnih podpor, so napram DZ osebno in solidarno odgovorni za pravilno izvrševanje določb tega pravilnika

Čl 17.

Ta pravilnik stopi v veljavo z dnem, ko ga potrdi plenum DZ in ostaja v veljavi v tej obliki, dokler se ne vpelje za razdeljevanje podpor na podlagi dogovora med vsemi DZ v državi enoten pravilnik za vse Delavske zbornice.

NAŠA PRAVA DOMAČA

Pristnost in jakost Vam jamči naša

„KOLINSKO CIKORIJO“

ki daje kavi izdatnost, lepo barvo in je izdelek domačega delavca ter zasluži, da se vporablja v vsaki rodbini!

nila celo vrsto izprememb slavnega Žerjavovega pravilnika, končno je pa vse svoje lastne sklepe zopet ovrgla in poverila referenta bratovskih skladnic v Sloveniji, da izdela predlog za izpremembo Žerjavovega pravilnika. Nato bo sklicana širša anketa. To je samo zavlačevanje rudarskega vprašanja, ker naša rudarska organizacija in delavska delegacija v bratovski skladnici je že davno stavila točne izpreminjevalne predloge k reakcionarnemu Žerjavovemu pravilniku.

Delavski predstavniki na anketi so odločno zahtevali, da se mora na širšo anketo pozvati tudi zastopnike delavskih zbornic, dočim so podjetniki bili proti temu, vladini uradniki so pa kolebali in s tem indirektno podpirali podjetnike. Kapitalisti so zato proti udeležbi Del. zbornic, ker je n. pr. ravno **Delavska zbornica za Slovenijo** stavila neizpodbitne in tehtne izpreminjevalne predloge proti Žerjavovemu pravilniku, kar morajo še vsi slov. rudarji dobro pomniti.

Naše organizacije in delavske zbornice so napele vse sile, da se uredi zavarovanje najugodneje za rudarsko in plavžarsko delavstvo.

Poročilo o delovanju Delavske zbornice.

Delavska zbornica je prevzela začasno obe posredovalnici v svojo upravo. — V pogajanjih z mestno občino mariborsko se ji je posrečilo zasigurati za to borzo tudi pomoč od strani mestne občine, s čimur upamo, da smo obstoj te Borze dela zasigurali.

Manj razumevanja za svojo Borzo dela kažejo lokalni faktorji v Prekmurju. Vsled tega je bila zbornica prisiljena prenesti to Borzo dela v Celje, kjer sta nam priskočili mestna občina celjska in občina okolica celjska kot sovzdrževateljici na pomoč. Tako je skušala poslovati uprava zbornice vkljub vsem oviram v najtežjih okolščinah po načrtu, ki ga je začrtala skupščina.

Z odlokom obr. 167/IV. z dne 29. julija t. l. je odobril minister proračun zbornice proti nekaterim spremembam, ki jih bo moral upravni odbor in skupščina zbornice še odobriti.

S tem prihaja tudi zbornica budžetarno v normalne razmere.

O kulturno-prosvetnem odseku je »Delavec« že poročal.

Rešenje o odobritvi proračuna.

Minister za socialno politiko je odločil s svojim rešenjem Obr. 167/IV. od 29. jul. tl.:

1. da se imajo prispevki za Delavske zbornice, počenši od 1. avgusta t. l., znižati.

Prispevek za Delavsko zbornico, ki je znašal do 1. avgusta t. l. 0.5 odstotkov zavarovane mezde, znaša od tega datuma naprej 0.3 odstot. zavarovane mezde.

V bodoče bo prispevek za DZ enak prispevku za Borzo dela.

2. da more znašati za proračunsko razdobje od 1. avgusta 1926 do 1. avgusta 1927 redni proračun naše zbornice 2 milijona dinarjev. (Razen tega je odobril v svrho kritja prekoračenja budžeta za l. 1925 znesek 211.416.55.)

Skupščina zbornice je morala že odobren proračun za leto 1926 prenesti na zgoraj omenjeno proračunsko razdobje, ob enem pa znižati ta proračun od 2.5 milijona na 2 milijona.

3. da se ima razpolagati s sredstvi, ubranimi v času med 1. januarjem in 1. avgustom t. l. tako-le:

Iz teh prispevkov (ki bodo znašali za našo zbornico najmanj 1,9 milijona Din) se morajo najprej povrniti predujmi, ki so se napravili v tem času pri SUZOR-u (710.000 Din). Ostanek se mora porabiti za kritje eventuelnega primanjkljaja v proračunskem razdobju od 1. avgusta t. l. do 1. avgusta 1927. (Ta primanjkljaj se more ceniti na 200.000 Din.) Kar bi tudi preko tega preostalo, gre v fond za zgradbo Delavske zbornice.

4. da ostane naložen ves preostanek za leto 1925 in eventuelni preostanek za prvo polovico l. 1926 pri Središnjem uradu v Zagrebu kot fond za zgradbo poslopja zbornice.

Od tega preostanka bo treba oddvojiti znesek 425.000 kot prispevek za zgradbo poslopja Centralnega tajništva delavskih zbornic v Beogradu.

Ostanek, ki bo znašal po l. avg. 1927 predvideno nad 2 milijona dinarjev, bo ostal rezerviran za zgradbo poslopja naše zbornice in bo naložen pri Suzoru na naše ime.

Da pa se bo mogel vporabiti za svoj namen, bo treba glede eventuelne novogradnje, odnosno glede eventuelnega nakupa poslopja zbornice še konkretnega sklepa skupščine zbornice in posebne odobritve od strani ministrstva za soc. politiko.

Tako je s tem rešenjem ministra za socialno politiko znatno približana svoji rešitvi vroča želja slovenskega delavstva, da dobi njegova zbornica svoj dom.

Skrb za brezposelne.

Predvojna statistika za bivšo Kranjsko je izkazovala 1 odstotek brezposelnih, pri čemur prevžitkarji in rentniki niso bili všteti, temveč tisti, ki niso imeli rednega posla v svoji stroki.

Za prehrano tega števila ljudi bi bilo treba 2.3 milijona zlatih kron, ali najmanj 23 milijonov dinarjev.

Po vojni se je število brezposelnih seve povečalo.

Iz tega se vidi, da z enostavnim podpiranjem problem brezposelnosti vsaj z našimi sredstvi ni rešljiv.

Treba je predvsem izpopolniti organizacijo delovnega trga, iskati delovnih prilik. V to svrho se mora porabiti glavni del nabranega, za brezposelne namenjenega denarja; denarne podpore pa morajo ostati omejene za slučaje največje sile.

Pri nas se pobira pri bolniških blagajnah prispevek za Borzo dela, ki bo od 1. avgusta t. l. enak prispevku za Delavsko zbornico.

Vsako leto se nabere v ta namen v področju naše zbornice nad 1,500.000 Din.

Ta denar pa je ostal neizrabljen.

Tudi v času najtežje krize, kakor jo sedaj preživljamo, se ni mogel vporabiti in sicer ne za organizacijo dela, ne za podpore.

Kdor zahteva rešitev vprašanja podpiranja brezposelnih iz denarja Delavske zbornice, mora prvič predvsem vedeti, da so zneski, ki jih more zbornica za to nameniti, le kaplja v morje, drugič, da je tu institucija, ki pobira prispevke za ta namen v isti višini, kakor so celokupni prispevki Delavske zbornice.

Prvo, kar se mora od Del. zbor. zahtevati v interesu brezposelnih je, da podvojijo svoje napore v tej smeri, da se **prispevki, ki se pobirajo za Borzo dela, za svoj namen tudi vporabijo.**

Tozadevno je naša zbornica skupno z drugimi zbornicami in centralnim sekretarijatom v preteklosti vse storila in bo v bodočnosti svoje napore v tej smeri podvojila.

Ako bodo ti napori zaman, se bo postavila na čelo gibanja, da se prispevki za Borze dela sploh odpravijo, ker ne gre, da se pobirajo, a ne vporabljajo ne za organizacijo dela, ne za podpore, nasprotno, da je prišlo tako daleč, da morajo vzdržavati Delavske zbornice celo že obstoječe Borze dela in vršiti naloge, ki bi jih morale predvsem te.

Naša zbornica je storila za omiljenje brezposelnosti v rudarskih revirjih vse mogoče.

Za vzdrževanje Borz dela v Mariboru in Murski Soboti je sklenila prispevati do najvišjega zneska 47.000 Din.

Vkljub temu je v proračunu določila, da bo **pod gotovimi pogoji** brezposelne v najnujnejših slučajih tudi direktno podprla.

S svojimi **nezadostnimi sredstvi** si je morala staviti pri tem le omejene naloge.

Sklenila je vporabiti svojo kvoto za podpiranje brezposelnih tako, da pridoda posebno doklado k brezposelnim podporam, ki jih izplačujejo registrirane strokovne organizacije brezposelnim.

(Konec prihodnjič.)

Tvoja organizacija Te kliče!

Internacionala pričakuje Tvojega sodelovanja!

Sodeluj z nami! Delaj za Tvojo organizacijo!

Najmanj enega člana pridobi v agitacijskem tednu od 10.—17. oktobra!

Mednarodni pregled.

Varstvo privatnih podjetij v Rusiji.

Kakor je javila Centralna brzojavna agentura v Moskvi dne 26. septembra t. l., je centralni svet sovjetskih strokovnih organizacij izdal naredbo, ki se nanaša na udejstvovanje strokovnih organizacij v podjetjih, ki se nahajajo v rokah koncesionarjev in privatnih oseb. Naredba določuje, da se ima delo omenjenih organizacij v navedenih obratih omejiti izključno le na varstvo gospodarskih in kulturnih zadev ter življenskih interesov delavcev tako, kakor to predvideva Zakon o delu. Razen pogojenih ugodnosti, ki jih vsebuje kolektivni ugovor in ugotavlja zakon o delu strokovne organizacije od koncesioniranih podjetij ne smejo zahtevati nobenih drugih koncesij. Glede svojih zahtev morajo strokovne organizacije pri sklepanju novih kolektivnih pogodb jemati v obzir gospodarski položaj teh podjetij, da jih ne privedejo v likvidacijo.

Četrti redni mednarodni strokovni kongres se bo vršil od 1. do 6. avgusta 1927 v Parizu s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritveni govor predsednika. 2. Volitev verifikacijske komisije in ostalih komisij. 3. Poročilo: predsednika, blagajnika in nadzorstva. 4. Organizatorična izgraditev Mednarodne strokovne zveze. 5. Nameščenci, uradniki in svobodni poklici v strokovnem gibanju. 6. Mednarodna pomoč pri mezdnih gibanjih. 7. Sprememba pravil. 8. Odobritev predloženih poročil. 9. Mednarodni boj za osemurni delovnik. 10. Svetovni gospodarski položaj. 11. Razorožitveno vprašanje in boj proti vojni in militarizmu. 12. Volitev: *a)* volitev držav, iz katerih bodo pritegnjeni v upravni svet zastopniki; *b)* volitev članov upravnega sveta; *c)* volitev članov načelstva; *d)* volitev tajnikov; *e)* volitev države, v kateri se bo vršil prihodnji kongres.

Domači pregled.

III. kongres Delavskih zbornic.

V sporazumu z vsemi Delav. zbornicami sklicuje centralno tajništvo Delavskih zbornic *III. državni kongres Delavskih zbornic,* ki se vrši 24. oktobra t. l. v Beogradu. Na kongresu bodo sodelovali delegati Delavskih zbornic iz cele države in predstavniki vseh delavskih strokovnih organizacij, ki sodelujejo z Delavskimi zbornicami. Za sedaj je določen sledeči začasni dnevni red: Splošen gospodarski položaj v državi (referent dr. Ž. Topalović iz Beograda). Stanovanjski zakon (referent Filip Uratnik iz Ljubljane). Zakon o neposrednih davkih (referent Bogdan Krekić iz Beograda). Socialna politična zakonodaja in nje izvajanje. Referente določijo Delav. zbornice iz Zagreba, Ljubljane in Splita.

Naše organizacije.

Iz Strokovne komisije.

Proslava 25-letnice mednarodnega strokovnega gibanja.

Radi stanovanjske akcije ni bilo mogoče 10. oktobra proslaviti 25-letnico mednarodnega strokovnega gibanja. Te dni bodo dobile vse zveze navodila in predavanja za proslavo obletnice. Izvršite povsod proslavo po danih navodilih! Zbirajte nove člane! — Tajništvo Strokovne komisije za Slovenijo.

K akciji združenih strokovnih organizacij za podaljšanje stanovanjskega zakona. Strokovna komisija za Slovenijo je podala ob priliki, ko je razpravljal zakonodajni odbor Narodne skupščine v Beogradu, dne 2. oktobra o stanovanjskem zakonu, brzojavko sledeče vsebine:

Ministrstvu socialne politike — Predsedstvu Narodne skupščine — Zakonodajnemu odboru Narodne skupščine v Beogradu.

Podpisana opozarja naslov, da so vse moderne države podaljšale zaščito najemnikov do l. 1930 in da tudi naša država ne more biti manj socialna nego omenjene. Stanovanjski zakon se mora zboljšati in mora ščititi predvsem vse najemnike in podnajemnike, dokler ni odpravljena stanovanjska mizerija. Upoštevati je treba ekonomsko šibkejše, državne in privatne uslužbence, intelektualce in delavce, katerih dohodki ne prenesejo nikakega povišanja stanarin več, kar naj se resno upošteva pri izdelavi zakona, ako se noče upropastiti ravno najšibkejših slojev.

Kovinarji.

Kaj hočejo izvesti dunajski delavci za železno in medeno pohištveno industrijo?

V državi je za to industrijo premalo trga, ker postaja vsled začasnih operacij vlade prebivalstvo vedno siromašneje. Mnogo delavnic skuša vzdrževati umazano konkurenco, čeprav ni zaradi pomanjkanja kupcev zanje več prostora, Le nekaj dobro urejenih obratov more kriti vso potrebo. Boj bi se moral voditi proti umazani konkurenci. Vzdržati bi se moral delovni čas, dopusti, socialne pridobitve bi se morale izsiliti na celi črti. To morajo delavci preskrbeti s tem, da odklanjajo delo pod pogoji, ki omogočajo umazano konkurenco. Zlorabljanje vajencev v tej industriji je podlaga za umazano konkurenco. Na izrabljanju vajencev sloni v mnogih primerih cel obrat. Vajenec večinoma ni vajenec, marveč pomožni delavec pomočnika. Te razmere se lahko odpravijo, če delavci kot pomočniki odklonijo izkoriščanje vajencev. Pouk staršev o razmerah v tej industriji bi v ostalem pripomogel, da se število vajencev omeji.

V tem pogledu je potrebna prav korenita izprememba. Stremljenje delavskih organizacij mora iti za tem, da se prav sistematično prične na tem polju delati proti premišljeni politiki podjetnikov v vajeniškem vprašanju. Ni dovolj, da opravlja vajenec svojemu gospodarju hlapčevska dela. Ni dopustno, da vajenec prebiva v kotu svoje delavnice, kjer ves dan njegovo šibko telo trpi vsled velikega napora, po končanem delu v delavnici pa mora opravljati svojemu gospodarju kuhinjska in hlapčevska dela. Vajenec potrebuje predvsem poštenega počitka in plačila, ki ga danes nima. Ne le to: Vajenec potrebuje temeljite izobrazbe, brez katere ne more izvrševati svojega poklica v smislu zahtev modernega časa. Zato je na tem polju tudi potrebna korenita izprememba: Dati vajencu toliko odmora, **da bo mogel obiskovati obrtno-nadaljevalno šolo.**

V kolikor ne obstojajo, je dolžnost, da jih država in občina osnujeta. Pomanjkljivost obrtno-nadaljevalnih šol je treba odstraniti in jih izpopolniti. Strokovna izobrazba vajencev je torej važna naša zahteva. Kakor šola, tako naj bo tudi delavnica vajencu učilnica, ne pa prisilna delavnica in ječa. V delavnici naj se vajenec vežba praktično, dočim naj se vežba v šoli teoretično. Oboje pa je treba tesno spojiti. Med obema je treba vezi poglobiti.

Druga naša zahteva gre za tem, da se vajence razdeli enakomerno po vseh industrijskih panogah. V vsaki industriji in obrti naj se vežba toliko vajencev, kolikor jih je v dotični industriji potrebno. Nadprodukcijo vajencev je treba sistematično odpraviti na ta način, da se organizirajo za mladoletne, ki prihajajo iz šol zato, da si poiščejo svoj bodoči poklic v tovarnah, posvetovalnice. Ako se mladoletni na svojo željo in željo staršev želi posvetiti gotovemu poklicu, tedaj mora biti duševno in telesno usposobljen za dotični poklic. Ta važen posel poklicnega izbiranja mladoletnih bi morali vršiti posebni odseki pri Delavskih zbornicah, kjer bi se nahajalo tudi tozadevno statistično gradivo, iz katerega bi se lahko črpalo o potrebah posameznih industrij.

Končno bi se moralo urediti razmerje med pomočniki in vajenci. Pomočnik bi moral postati v obratu varuh vajencev, ne pa njegov izkoriščevalec. Vse to in še marsikaj more delavstvo strnjeno v dobri organizaciji ter ob sodelovanju z njo doseči, toda tu morajo sodelovati vsi. Da se doseže sodelovanje vseh, se mora tudi vse pritegniti k organizacijskemu delu. Moč organizacije ni le v plačevanju prispevkov in v velikih imenikih članov, ampak v možganih in srcih, v volji, v koliko morejo delavci pojem organizacije spremeniti v dejanje. Ne gostobesednost, ne radikalne govorniške umetnosti, marveč le vztrajno delo po načrtu prinaša uspehe. Kjer ni mogoče vcepiti tega razumevanja, tam tudi vse godrnjanje ne pomaga.

Podružnica SMRJ v Ljubljani sklicuje za nedeljo, dne 17. t. m, ob 9. uri dopoldne v salonu pri »Levu« na Gosposvetski cesti izredni občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) kontrole. 2. Naloge novega odbora. 3. Volitev novega odbora. 4. Razno. Radi važnosti občnega zbora je dolžnost slehernega člana, da se občnega zbora zanesljivo udeleži. Odbor.

Stavka kovinarjev v Vršcu. Ker delodajalci v Vršcu (Srbija) niso hoteli pristati na pogajanja s kovinarskimi delavci, katerim so odpovedali kolektivno pogodbo, so 1. oktobra kovinarji ustavili z delom v 2 strojnih delavnicah. V stavko je stopilo 39 delavcev. Obračamo pozornost kovinarjev na to, da nihče ne potuje v Vršac in tamkaj išče delo, dokler stavka ne bo končana.

Usnjarji.

Vsem podružnicam osrednjega društva usnjarjev v vednost!

Centralni odbor Osrednjega društva usnjarjev v Ljubljani je skenil na svoji zadnji seji dne 21. septembra, da se vrši redni občni zbor Osrednjega društva usnjarjev in sorodnih strok za Slovenijo v Ljubljani dne 1. novembra t. l. v prostorih »Kulturno-prosvetnega odseka Delavske zbornice« v Ljubljani ob 8. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev rednega občnega zbora Osrednjega društva usnjarjev.
2. Volitev verifikacijskega odbora.
3. Poročilo: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) kontrole.
4. Spremembe pravil in pravilnika.
5. Volitev novega odbora.
6. Bodoče naloge zveze.
7. Raznoterosti.

Vsaka podružnica ima pravico poslati na občni zbor po enega svojega delegata. Podružnice z nad 100 člani imajo pravico voliti po dva delegata. Vse podružnice veže dolžnost, da obračunajo članske prispevke za mesec september do najkasneje 12. oktobra t. l., ker le potem imajo pravico poslati na občni zbor centrale svoje delegate.

Podružnice morejo poslati za ta občni zbor eventuelne predloge in nasvete, vendar morajo ti biti na centrali najkasneje do 15. oktobra t. l.; obenem morajo poslati imena delegatov, ki bodo zastopali podružnico, da se lahko s strani centrale izstavijo poverilnice. Na prepozno došle predloge, oziroma nasvete se ne bo mogoče ozirati.

V to svrho je potrebno, da se takoj skličejo društveni shodi, oziroma sestanki, na katerih naj se izvoli delegate za ta občni zbor.

Vodstvo centrale priporoča, da se voli delegate, ki imajo voljo zastopati na občnem zboru interese delavstva in organizacije.

Rudarji.

Unija slovenskih rudarjev je poslala Delavski zbornici za Slovenijo v Ljubljani predstavko sledeče vsebine:

Naslov se naproša, da blagovoli v naslednjem posredovati pri Rudarskem glavarstvu v Ljubljani:

Trboveljska premogokopna družba je ob priliki spora z vlado v zadevi pocenitve premoga, dne 3. septembra t. l. nenadoma ustavila obratovanje svojih rudnikov v Hrastniku in Kočevju. Šele 12. septembra t. l. sta pričela omenjena rudnika zopet obratovati.

Na podlagi te odredbe TPD je bilo delavstvo oškodovano za celotnih 7 šihtov, kar znači skoro tretjino mesečnega zaslužka.

Ker družba ni pravočasno odredila delavstvu dopusta za nedoločen čas, niti mu dala 14dnevno službeno odpoved, je s tem kršila določbo »Službenega reda« iz leta 1901, dodatek V. § 10. odst. 2. z dne 22. okt. 1912. — Iz tega razloga smatramo TPD kot povzročiteljico izgube zaslužka delavstva in ima dolžnost, da omenjeno izgubo na zaslužku delavstvu povrne.

Ivan Krušič, predsedn. *Jurij Arh*, tajnik.

Iz vloge je prav jasno razvidno, kako velika krivica se je zgodila poleg velike nesreče rudarskemu delavstvu v revirjih TPD. Težo in posledice gospodarskega konflikta med vlado in TPD se hoče končno naprtiti na ramena delavstva, ki ni omenjenega konflikta prav nič zakrivilo! Zato se je Unija slovenskih rudarjev postavila na branik in zahteva, da se namera TPD zavrne in se rudarje ščiti po določbah zakona. Izvajanje citirane določbe naj velja tudi za TPD. Naj tudi ona spoštuje zakone!

Živilski delavci.

Izredni kongres Zveze živilskih delavcev Jugoslavije.

V nedeljo 19. septembra t. l. se je vršil izredni kongres Zveze živilskih delavcev Jugoslavije pri »Leonu« v Ljubljani. Bili so navzoči delegati podružnic iz Ljubljane (peki in pivovarji), Maribora, Celja in Rogaške Slatine. Zastopani sta bili tudi Strokovna komisija in Delavska zbornica.

Kongres je otvoril predsednik zveze s. Blatnik, pozdravil delegate in goste in predlagal naslednji dnevni red:

1. Poročilo: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika in d) kontrole.
2. Volitev novega odbora.
3. Poročilo o konferencah v Sofiji, Beogradu in Zagrebu.
4. Zedinjenje živilcev.
5. Razno.

Centralni predsednik s. Blatnik je k prvi točki omenil v poročilu najprej notranje delovanje centralnega odbora. V tem času se je vršilo 31 rednih in 2 izredni seji. Potem je navajal razloge, ki so dovedli do izrednega kongresa zveze.

Nadalje je predsednik obrazložil, zakaj je centralni odbor poslal svojega delegata na beograjsko, sofijsko in zagrebško konferenco. Povedal je tudi, da je organizacija v Ljubljani narastla in da zaznamuje zveza od zadnjega kongresa porast na članstvu.

Povdaril je, da je bil centralni odbor za ta izredni kongres soglasen, ker je želel, da se uverijo vse podružnice, da je njegovo delovanje pravilno, ter da vrši le sklepe kongresov. Prečital se je zapisnik zadnjega kongresa, tajniško poročilo, ki ga je podal s. predsednik sam. Poročilo se je vzelo na znanje.

Blagajniško poročilo je podal s. Omerzel.

V imenu kontrole se je izrekel s. Sitar, da je našel vodno vse v točnem redu, ter je predlagal staremu odboru absolutorij.

Verifikacijska komisija je med tem časom pregledala in potrdila mandate, ter overila zapisnik zadnjega kongresa.

Temu je sledil **absolutorij staremu odboru.**

K točki: **volitev novega odbora je bil na predlog ljubljanskih delegatov soglasno izvoljen stari odbor.**

K točki: **Poročilo o konferencah** je poročal s. **Rakuša** iz Maribora. Za njim je poročal s. **Tome** in sicer najpreje o **beograjski in sofijski konferenci.**

K četrti točki: **Zedinjenje je bil referent s. Tome,** ki je med drugim konštatiral, da je glavna zapreka našega zedinjenja obstojanje dveh centr. strok. inštanc. Pri tej točki je prišlo do živahne diskuzije. V diskuzijo so posegli tudi zastopniki Strokovne komisije. **S. Vošpernik** je kot zastopnik organizacije natakarjev izrazil željo, da **se zedinijo vsi živilski delavci in natakarji** v eno zvezo v najkrajšem času.

Kongres je k tej točki **sklenil,** da se vprašanje zedinjenja odloži do prihodnjega rednega kongresa, ki se bo vršil v mesecu marcu leta 1927., ter da se obvesti zagrebški savez o tem sklepu.

S. Blatnik je kongres zaključil ob 5. uri popoldne s pozdravom na delegate in z bodrilom k nadaljem delu.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Poljčane. Delavstvo, zaposleno v tovarni upognjenega lesenega pohištva g. Koblišeka v Poljčanah vodi že dalje časa hud boj za zvišanje svojih mizernih plač. Potom centrale Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani je poslalo podjetju spomenico za zvišanje mezd, na katero pa ni niti odgovoril. Uvideli smo takoj, da se podjetnik z nami noče pogajati in smo bili primorani naprositi Delavsko zbornico za Slovenijo v Ljubljani, da razpiše v najkrajšem času pogajanja, ker postaja delavstvo nestrpno. Delavska zbornica je naši vlogi ugodila. Pogajanja bi se morala vršiti že 17. avgusta t. l. v Poljčanah. Na ta pogajanja sta prišla zastopnik Delavske zbornice in zastopnik Osrednjega društva lesnih delavcev. V Poljčanah se je obema sporočilo, da je g. Koblišek nenadoma odpotoval radi nujnih opravkov, ter vsled tega pogajanja odpadejo. Ker nismo hoteli odnehati, smo ponovno naprosili Delav. zbornico, da pozove Inšpekcijo dela v Mariboru, da ona razpiše ta pogajanja. Da bi bil g. inšpektor dela v Mariboru čimbolj o stvari informiran, se mu je predložilo vse tozadevne dopise. Poleg tega smo mu priložili še seznam mizernih delavskih plač, iz katerega je lahko posnel, da delavci ne žive baš razkošno. Toda kljub temu se g. inšpektor ne zmeni, pogajanj ne razpiše in se izgovarja, *da nima časa!* — Ker mislimo, da je inšpektor dela nastavljen zato, da v takem slučaju napravi to, kar mu je dolžnost napraviti, mislimo, da more imeti tudi toliko časa, da že vendar razpiše ta pogajanja. Mnenja smo in sumimo, da hoče na ta način inšpektor dela delavce prisiliti, da stopijo vsi v stavko! Zato smo se obrnili na ministrstvo socialne politike in mu razložili vse nedostatke pri imenovani Inšpekciji dela. Zahtevamo, da se takoj vso zadevo preišče in da se na to mesto postavi inšpektorja, ki bo nagram delavstvu objektiven. — Vsem delavcem v Poljčanah toplo priporočamo, da vztrajajo še nadalje v borbi za zboljšanje svojega položaja! Vztrajnost bo zmago pospešila!

Ljubljana. *(Slabo vest imajo.)* Ko je v pondeljek 4. oktobra prihajalo delavstvo Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani zjutraj na delo, se je čudilo, ko se je pred tovarno na Dunajski cesti sprehajala policija. Šele po prevdarku se je nekaterim zasvetilo, da stoji delavstvo v mezdnem gibanju. In glej ga spaka: Delavstvo vloži spomenico, v kateri zahteva, naj se preneha s šikanami, ki se v zadnjem času vedno bolj množe; nadalje, da se delavstvu zboljša njihovo socialno stanje, dočim ni zahtevalo, da se mu pošlje na vrat policijo. Delavstvo *že pet let zahteva,* da se mu uredi kopalnica, štiri leta je že od tega, ko je Inšpekcija dela izdala uraden nalog, da se mora urediti kopalnica, in ko delavstvo to zahtevo ponovi, se mu pokaže policijo. Takrat, ko si je moral vajenec greti vodo z vročim železom, da bi se umil in bi mu skoro razbilo glavo, kje je bila takrat policija, da bi vprašala, zakaj se dogajajo take nesreče? Tako je torej z vami, delavci, ko zahtevate, naj se reši vaše krušno vprašanje, ko zahtevate, naj se razmerje med vami in delodajalcem pogodbeno uredi; takrat vam pošlje delodajalec pred tovarno policijo, da vam mesto zagotovljene temeljne plače preti s pendrekom. Delavstvo pa kljub temu ne bo klonilo glave; ono se zaveda, da so tudi v Jugoslaviji zakoni, ki naj veljajo za vse in ne le za delavce. — Delavstvo bo stopilo pred vso pošteno javnost ter bo glasno povedalo vse dobrine, ki jih prejema od vodstva Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani.

Zbelovo pri Poljčanah. Dne 27. septembra zvečer se je zopet vršil pri nas strokovni shod. Na shod niso prišli vsi delavci tovarne »Drava« d. d., čeprav je bil pravzaprav sklican za vse, torej tudi za neorganizirane. Referent iz Ljubljane nam je poročal o stanovanjski bedi, ki vlada med industrijskim delavstvom, ter o nameri vlade, da se ukine stanovanjsko zaščito s 1. novembrom t. l. Omenil je nadalje, da nameravajo združene strokovne organizacije protestirati po vseh industrijskih centrih proti tej vladni nameri. Borba za streho nad glavo ni nič manj važna, kakor borba za vsakdanji kruh. Govoril je tudi o potrebi močnih strokovnih organizacij, ki so edine poklicane, da branijo delavstvo proti izkoriščanju vseh parasitov. — Sodr. Valandt je prečital dopise Osrednjega društva lesnih delavcev, naglašajoč potrebo sestajanja med opoldansko uro. Pogovoriti se nam je predvsem o delu Delavske zbornice zadnjega pol leta. Potrebna je v organizaciji disciplina, brez katere ni organizacije. Podpreti je treba štrajk angleških rudarjev, ki se z nadčloveško silo borijo za svoje in naše pravice. Zato zbirajmo zanje prispevke. Povdarjal je tudi važnost 30letnega obstoja strokovnih organizacij na mednarodni podlagi in pomen ujedinjenja strokovnih organizacij v Jugoslaviji. Naša organizacija ni močna, kakor bi bilo to potrebno, pa je vendar šla zadnja leta skozi težke preizkušnje. Preizkušali so jo že tudi orožniki. Vemo tudi, po čigavih navodilih! — Kmalu na to smo dobili vest, da se nam reducirajo plače od 5 do 40 odstotkov dnevno, češ, dajmo delavstvo najprvo oplašiti z orožništvom, osumiti ga boljševizma, pa bo pozabilo na redukcijo plač, ne da bi se redukciji uprlo. — Res, igra se je sijajno posrečila, neorganizirano delavstvo (ker je večina njegova) je udarec redukcije plač mirno sprejelo; bolelo pa je nas, malo število delavcev, ki smo ostali zvesti člani organizaciji tudi takrat, ko so nas zmetali na cesto. Ostanemo ji zvesti tudi sedaj, ko so nam zmanjšali plačo, zavedajoč se, da ne opravimo proti združenim kapitalistom ničesar toliko časa, dokler je delavstvo neorganizirano in razcepljeno. — Nato je s. Valandt zaključil shod s pozivom, da naj prihodnjič pripeljejo seboj tudi one zaspance, ki samo kritizirajo, a jih na delu za zboljšanje našega položaja nikdar ne vidimo. — Organizirani delavci.

Enrilo

Splošno priljubljen kavni nadomestek okusen i cenen.

Dobiva se v vseh dobro asortiranih **kolonijalnih trgovinah.**

Objave.

Preklic.

Podpisani Franc Šolar, delavec predilnice v Tržiču, preklicujem vse neresnične in neutemeljene govorice, katere sem raznašal. Istočasno izjavljam, da je bil članek v »Delavcu« neresničen. Ni res, da bi g. Franc Padar od delavcev zahteval, da morajo vzdigovati po 200 kg težke bale. Končno se mu zahvaljujem, da je odstopil od sodnega zasledovanja.

Franc Šolar, Tržič.

Opomba uredništva. Take in slične izjave, ki se jih sestavlja pred sodiščem, ne morejo biti merodajne za ostale delavce. Vsi oni delavci, ki so bili takrat pri razkladanju bombažnih bal, trdijo, da je bilo res tako, kakor je poročal »Delavec«. Sicer pa pravi pregovor: Naj ne hodi na solnce, kdor ima . . . To povemo na uho prizadetemu tokrat.

Dramatična šola kulturno-prosvetnega odseka DZ. Dne 11. oktobra ob pol 8. uri zvečer se prične dramatična šola, ki jo je ustanovil kulturno-prosvetni odsek DZ za člane in članice delavskih in nameščenskih organizacij. Vodil jo bo g. profesor Šest, nadrežišer Narodnega gledališča. Šola se bo vršila v veliki dvorani Mestnega doma. Vsi, ki so se priglasili za obisk te šole, naj pridejo točno ob zgoraj označeni uri v Mestni dom.

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem sodrugom in sodružicam iz tovarne »Saturnus za podarjeno mi podporo v znesku Din 507.— v času moje dolgotrajne bolezni. Albin Kristan.

Zahvala. Podpisani se najtopljeje zahvaljujem vsem rudarjem, kateri so mi v času moje bolezni darovali znesek Din 536.75. Zahvaljujem se tudi našemu predsedniku s. Justinu Čebulu, da mi je ta znesek nabral.

Franc Plazl.

Svoji k svojim!

Sposoben kovinolivar (ne železolivar), ki je bil zaposlen že v tovarnah za armature, **dobi takoj delo.** Ponudbe s podatki o dosedanjem zaposlenju je nasloviti na **tvrdko Henrik Stolz** **Kula v Vojvodini.**

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta

izvršuje vse bančne in finančne posle. Sprejema hranilne vloge ter jih najbolje obrestuje. Prodaja srečke državne razredne loterije.

V imenu Z. D. S. Z. J. izdaja in urejuje Ciril Štukelj v Ljubljani. — Tisk Ljudske tiskarne d. d. v Mariboru. — Za tiskarno odgovarja Albin Hrovatin.